

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računni naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača, Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznaniła uredništvo ni odgovorno. Cena oznanił (insetafov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznaniłu se cena primerno zniža.

Štev. 32.

V Ptuj v nedeljo dne 9. avgusta 1908.

IX. letnik.

Zaupniki in somišljeniki.

V zmislu strankinih določb sklicujemo tem potom

II. strankarski zbor

„Napredne zveze („Stajercve stranke“) ki se bo vršil

v nedeljo, dne 23. avgusta 1908 popoldne v prostorih „Vereinshausa“ v Ptuj.

Dnevni red se že naznani. Vabila bodoje pravočasno razposlana. Pristop bodoje imeli le povabljeni. Ako bi se kateremu naših zaupnikov in somišljenikov vabilo ne dostavilo ali pa ako bi kdo želel se shoda udeležiti, naj nam to naznani.

Obenem s tem strankarskim zborom se vrši isti dan in v istem lokal

II. letni zbor „Štajercvega“ tiskovnega društva,

na katerega so vabljeni vsi člani.

Na veselo svidenje!

V Ptuj, 1. avgusta 1908.

Z naprednim pozdravom!

Strankino vodstvo in odbor „Tisk. društva“.

Hofrat Ploj — govorite!

Med volitvami ste Vi in Vaši črni in beli, blagoslovljeni in frakarski priganjači vedno kričali: Volite c. kr. dvornega svetnika dr. Miroslava Ploja, kajti to je moč, ki ma na Danaju vpliv, kateremu dovolil vlada vse, kar zahteva, ki dobi za svoje volilce sleherni pridobitek... Mislili smo, da boje pričelo po ptujskem okraju

Prošnja za dež.

Sprejeli smo in objavimo: P. n. uredništvo „Stajerc“ v Ptuj.

V zmislu § 19 tisk. zak. zahteva podpisani kn. šk. župnijski urad, da sprejmete na notico v Vašem listu z dne 19. julija 1908 št. 29 pod zaglavjem „Prošnja za dež“ dobesedno sledeči popravek in ga objavite na istem mestu in z istimi črkami v prihodnji številki Vašega lista: Ni res, da cerkvenemu odboru ni bilo nikoli treba delati težkih cerkvenih računov, kajti g. župnik so bili zadovoljni, če so se cekmeštri samo podpisali na prazen papir, ampak res je, da so se cekmeštri podpisali zmiraj pod popolnoma izvedene cerkvene račune. Ni res, da kadar se oznanijo kakšne nepotrebne volitve, vselej reče župnik: volite tega, tega in onega, to so katoliški može! Kdor je proti meni, ta je proti sveti veri; kdor pa je proti sveti veri on je proti Bogu, tisti pride v pekel! Ampak res

mleko in med teči, ko je prišla vest, da je hofrat Ploj izvoljen v državni zbor.

Ali motili so se krato, vsi tisti, ki so upali od Plojeve izvolitve boljše bodočnost. Mi pribijemo za danes le sledeča dejstva:

1. Na Kranjskem ni napravila suša toliko škode kakor pri nas in je ta kronovina tudi mala deželica. Vendar pa so dobili kranjski posestniki v odpmoču 200 tisoč kron.

2. Na Primorskem se istotako ne opazuje tako grozovite posledice suše kakor pri nas. In vendar izjavlja primorski poslanec Strekelj, da je pridobil za tamošnje posestnike 142 tisoč kron podpore.

In na spodnjem Štajerskem??? Nič! Niti vinarja kmetje doleslej še niso dobili. Niti enega voza mave in niti pečnega krompirja nismo dobili!

Hofrat Ploj, Vi ste državni in deželni poslanec, Vi edino ste odgovorni za vse to, Vi morate pomagati in kaj storiti!

Hofrat Ploj, zakaj spite za pečjo, medtem ko poslanci drugih kmetovin delajo in pridobivajo svojim volilcem?!

V svojih listih in lističih je hofrat Ploj izjavljaj in še izjavlja, da „je storil glede podpore po suši prizadetim posestnikom že vse“. In koliko smo doleslej dobili? Nič!!! Na svojih shodih izjavlja dr. Ploj, da je „delal“ in da „dela“ za ljudstvo. Ali kaj imajo Plojevi volilci od tega dela? Nič!!! Na kmetekem zboru v Ptuj je dr. Ploj izjavil, da je že „vse storil“, da bodoje kmetje dobili podporo. Ali je doleslej po preteku celih mučnih tednov svojo obljubo izpolnil? Ne, nikdar ne! Ničesar doleslej ni pridobil za svoje volilce...

Politični hina vščini, političnemu je z užitizmu tega poslanca Ploja, ki poslanari menda le v svoj lastni dobiček, se mora istrigati krinko raz obraza. Zato povemo sledeče, kar se da dokazati pred sodnijo in z dovolj pričami: — V času volilnega boja za državni zbor smo vedno naglašali, da mora biti poslanec kmetov neodvisen proti vsakomur, v prvi vrsti pa proti vlad i. Dr. Miroslav Ploj ni neodvisen

na nobeno stran. On je cesarsko kraljevi uradnik, ki mora plesati, kakor mu vlada žvižga. On je poleg tega človek, ki hoče „še več“ postati, kar je. Kot misli človek je postal hofrat in bil je vedno „proteksijsko dete“ gotovih činiteljev. Postal bi rad minister in zato drži jezik raje za zobmi, nego da bi glasno vpil: štajersko ljudstvo stoji pred lakoto... Hofrat Ploj molči in vlada molči tudi, — Ploj ne zahteva za svoje volilce ničesar in vlada ne da vled tega ničesar, — Ploj nima nikakoršnega vpliva, ker je uradnik vlade, in vlada se zato smeji in roga revščini ljudstva...

Na kmetekem zboru v Ptuj je dejal govornik Linhart, da morajo poslanci brezobzirno nastopati i proti vladi, ako bi ta ne hotela ničesar dati. Takrat je vstal poslanec Malik in to obljubil. Ploj pa je sedel za mizo in ni črhnil besedice. Ploj se je hal, da bi napovedal vladi boj, ako ne bi dala ničesar, bal se je za svojo osebo, bal za svoj prihodnji dobiček, bal za svojo „karijero“. Po shodu pa je Ploj uredniku Linhartu pred pričami zatrjeval, da ni hotel tega reči, da bi „shoda ne zadrževal“. O ti nedolžnost, čista kot lilija v — možvirju! Mi ne verujemo tega, pač pa ponavljamo, da se je Ploj bal in da se še boji vlade in da ravno zaradi tega ne more ničesar doseči za svoje volilce.

Pa še nekaj! Zdi se nam (in v prihodnji številki bodedo prinesli za to dokaze), da hofrat Ploj sploh zadržuje podporo. S tem hoče osamešiti kmetki zbor v Ptuj, ki je bil sklican od naprednjakov. Kmetkega shoda v zgornji Radgoni se ta „c. k. panslavist Eric Ploi“ sploh ni udeležil. Ploju bi ne bilo prav, da bi kmeti dobili podporo, ker ne paše to v njegove račune... Oj hofrat Ploj, mi poznamo Vaše nakane in Vam bodedo zmešali štrečno, pa naj velja kar hoče. Hina vščina v politiki ne bode vladala!

Tako stoji tedaj zadeva! Ali okrajni zastop, ki obstoji iz neodvisnih in nevpogljivih naprednjakov, deluje naprej. Mi se ne oziramo ne na desno, ne na levo; ali za štajerc

govoril, niti obema možakarjema niti posameznemu možakarju, ker nisem bil naprošen za procesijo. Ni res, da znamenje, da se bo vreme spremenilo, zapazivši, je župnik hitro napisal dve pismi in ju po mežnarju poslal sosednjima župnikoma, ampak res je da župnik ni vremena študiral in da po mežnarju ni pošiljal pisem sosednjima župnikoma. Ni res da je šel župnik v šolo in napovedoval iz cele fare zbranim šolarjem, da boje črez dva dni ob devetih predpoldne procesija za dež k Marijini cerkvi sosednje fare, ampak res je, da župnik v šoli ni napovedal procesije k Marijini cerkvi sosednje fare, ker tukaj Marijine cerkve v sosednjih farah nimamo. Ni res, da k procesiji je šlo, kar je le moglo od doma, ampak res je da procesije ni bilo. Kn. šk. župnijski urad Sr. Katarina v Lamingu na gornjem Štajerskem, dne 1. Avgusta 1908.

Josef Slatinsky
župnik.

akega kmeta zahtevamo to, kar je kranjski in primorski kmet že davno dobil. In desegli bodemo to! Kmetje pa si zapomnite svojega „poslanca“ dr. M. Ploja, kateremu smo krinko iz obraza strgali. Ta mož mora izginiti iz političnega površja, kajti polovičarstvo in sebičnost sta njegovi glavni lastnosti. V boj proti vsem, ki ljudstvo zatirajo!

Politični pregled.

Otvoritev štajerske agrarne bank. Piše se nam: Štajerska agrarna banka vp. zadr. z o. z. je pričela s 1. t. m. svoje delo. S tem se je uresničila stara želja naprednih kmetov in sploh srednih stanov. Podjetje je čisto gospodarsko in se drži stroga od vseh strankarsko-političnih stremeljenj. Goji vse vrste kredita in sprejema tudi vloge od nečlanov, ki se od dneva vlozbe naprej že obrestujejo. Delež za člane znaša 20 K, tako da se zamorejo najširši sloji prebivalstva na tem podjetju udeležiti. Zdaj je stvar vseh onih krogov, ki se zanimajo za primerni uspešni razvitek kmetakega in obrtniškega srednjega stanu, da pospešujejo štajersko agrarno banko in ji pripomorejo k dosegu njenega cilja. Štajerska agrarna banka ima svoje pisarne v Gradcu, Sporgasse 11, I. nadstr. kamor se imajo pošiljati vsi dopisi.

Rekruti leta 1908 pridejo k prezenčni službi pri vseh vojaških oddelkih in zavodih s 6. oktobrom 1908 pod orožje. Enoletni prostovoljci, rekruti vojne mornarice in c. in k. zavodov za plemstvo konj, ki naj bi se izobrazili za rezervne častnike, so poklicani za 1. oktobra 1908. Nadomestni rezervisti se pokličejo po določbah vojnih predpisov k 8 tedenski vojaški izobrazbi. Vojaška teritorialna komanda so opravičena, del nadomestnih rezervistov šele v spomladi 1909 k vojaški izobrazbi poklicati. Tudi smejo zadržati podčastnike in šarže, ki bi imeli iti na dopust, za 8 tedensko izobrazbo rezervistov. Tem se vračuni to službovanje potem za 1. in 3. orožno vajo.

Dobava usnjenega blaga. Vojno ministerstvo je razpisalo potom oferta 44.841 parov čevljev, 3485 parov škornjev, 1110 parov žičnic in več jermenov, tornistrov itd. Ta dobava je določena za male obrtnike. Prošnje so vložiti do 7. septembra 1908. Pogoje se uvidi lahko pri trgovskih zbornicah.

Rdeči znaki pri vojakih. Pri vojaških vajah so bili doslej označeni „sovražniki“ z belimi trakovi. Oselej postanejo ti znaki beli.

Kmetski zbor v zgornji Radgoni.

Zg. Radgona, 2. avgusta 1908.

Kakor drugje prinesla je tudi v zg. radgonskem okraju letošnja suša ljudstvo v tako bedo, da se je bati lakote, ako ne bi vlada pomagala.

Župan trga Zg. Radgona, g. Joh. Kürbus, ki je dobival dan za dnevom pritožbe o bebi, sklical je vsled tega za danes javni kmetski zbor, na katerega so bili vabljeni tudi okrajni zastop z g. radgonski, občine celega okraja in poslanci gg. V. Malik, dvorni svetnik dr. M. Ploj, Roškar in Ivan Kočvar.

Shod, ki se je vršil v veliki dvorani hotela „Elefant“, je bil mnogobrojno obiskan. Čez 1500 oseb je stalo rama ob rami in vsem se je brala skrb za svojo eksistenco iz obraza.

Župan g. Kürbus je pozdravil zbor in predstavljal došlega poslanca g. Malika. Za predsednika zbora se je izvolilo g. veleposestnika O. Zorzini, za njegovega namestnika g. veleposestnika F. Wratschko in za zapisničarja g. šolovodja deželne viničarske šole A. Piratinger. Predsednik je otvoril zborin podelil g. Wratschku besedo. Le-ta je razložil zbranim kmetom pomen in naloge zbora. Naglašal je posebno, da je dolžnost poslancev, da v takem žalostnem času svojim volilcem pomagajo. Obžaloval je, da razven posl. Malika ni nobeden povabljenih poslancev prišel. Posl. Roškar je pozdravil pismeno zbor in je pisal, da ima druge opravke (Klici: Je menda na koline povabljen) ter se ne more shoda udeležiti. Deželni poslanec Kočvar zopet je naznanil, da kot deželni poslanec ne more

ničesar storiti in pomagati (!). Gospod hofrat Ploj pa ni prišel in tudi pisemca ni poslal, da bi svojo odsotnost opravičil. To si bodejo volilci pač zapomnili. Istotako se ni udeležil okrajni zastop z g. radgonski shoda in sploh ni ničesar v tej zadevi storil (Klici kmetov: Zdjaj nima nobeden časa, pri volitvah pa vsi!).

G. Wratschko je nadalje naglašal, da je posl. Malik vedno zahtevam volilcev ustregel in da jih je dobro zastopal. Zato upa, da bode tudi v tej veliki revščini vse svoje moči zastavil, da bode vlada hitro in krepko ter izdatno pomagala.

Posl. Malik, ki je prišel iz Gieshübla na severnem Češkem, stopil je burno pozdravljen na govorniški oder. V daljšem lepem govoru je izjavil, da bode deloval ne samo kot poslanec revnega prebivalstva v zg. Radgoni, temveč kot zastopnik revežev sploh. Povedal je, da je že stavil dotične predloge in da je storil vse mogoče korake, da zagisuri hitro in izdatno pomoč. Povedalo se mu je, da je dobila finančna deželna direkcija že nalog, ozirati se na trpečo prebivalstvo pri plačanju davkov. Opozoril je torej one revne kmete, ki letos ne morejo davka plačati (kar je skoraj pri vsakemu), naj grejo takoj k davčni oblasti, ki bode ustavila rubež! Vsakdo se pri temu lahko na posl. Malika sklicuje. Nadalje je poročal g. Malik, da se je revščino ljudstva od raznih strani izrabljalo. V Halozah, kjer je napravila toča veliko škodo, so uredili Ploj in njegovi petolizci razdelitev podpor tako, da so njegovi pristaši po 400, 600, 800 K dobili, drugi pa, ki so bili še revnejši, le 5, 6, 8 do 10 K. Zaradi te krivivnosti v razdelitvi naredil si je Ploj veliko sovražnikov. Ako se gre zato, da se bližnemu pomaga, potem naj se ne gleda nato, je-li je dotičnik Nemec, Slovenec, Italijan ali karkoli. Malik je izjavil, da ni za denarno podporo, temveč za razdelitev krme in življenskih sredstev. Končno je priporočal govornik kmetom, naj še malo potrpijo in živino po možnostih z listjem, slamo itd. prereditjo. Pomoč mora priti od zgoraj.

Predsednik se je zahvalil posl. Maliku z iskrenimi besedami za njegovo delo in ga prosil, naj to delo nadaljuje. G. Wratschko pa je poslovenil govor.

Potem je predlagal župan Kürbus izvolitev odbora za pomoč, ki bi imel stopiti v dotiko z vlado. Izvoljeni so bili gg. O. Zorzini, F. Wratschko, L. Bouvier, K. Korath, A. Piratinger, V. Steinbrenner, S. Erschenjak, L. Schigert, A. Murnauer, J. Krempf, J. Pratscher, J. Bauer, A. Kreft, K. Kreft, V. Matjašič, A. Keller in J. Kürbus. Tudi posl. Malika se je izvolilo v ta odbor. Potem je sprejel zbor sledečo velevažno

rezolucijo:

Danes dne 2. avgusta 1908 dop. ob 10. uri v gostilni „Elefant“ v Zg. Radgoni zborujoči kmetski shod je sprejel z ozirom na vsled letošnje suše povzročeno bedo sledečo rezolucijo in prošnjo na visoko vlado:

1. Vse deželno-knežne davke naj se odpise in občinske ter okrajne doklade za dobo enega leta od strani države povrne.
2. Davčne eksekucije naj se takoj za 1 leto brezobrestno ustavi.
3. Vlada naj krmo, kakor: mrvo, slamo, krepilno krmo, krompir itd. boljšim posestnikom po navadni ceni, revnim pa zastopj loko Radgona odda. Na kupnino naj se 1 leto počaka.
4. Vlada naj revnemu prebivalstvu življenska sredstva, kakor: krompir, koruzo, zelje, kruh, žitje, fižol itd. brezplačno odda.
5. Na ta način dobljeno krmo in življenska sredstva ne sme dotičnik naprej prodati ali podariti. V takem slučaju naj se kupca kakor prodajalca strogo kaznuje.
6. Vlada naj za vse kmetijske produkte za gospodarske namene pri vseh železnicah primerno znižanje voznine povzroči.
7. Vlada naj dovoli klanje v sili vsled pomanjkanja krme.
8. Vlada naj takoj tudi za Ogrsko prepoved izvoz krme, krepilne krme, stelje itd. izda.
9. Vlada naj čimprej krmo preskrbi, da ne bodo kmetje prisiljeni, živino po najnižjih cenah prodati.
10. Vlada naj v spomladi posestnikom

dobro, breznapačno, zdravo seme in umetni gnoj razdeli.

11. Vlada naj občinam za potrebne javne zgradbe brezobrestna posojila podeli.

12. Vlada naj uredi, da se vrši razdelitev krme in življenskih sredstev po izvoljenemu odboru in pod nadzorstvom politične oblasti. Tudi naj vse tozadevne razglase in naznanila temu odboru v roke predsednika g. d. Zorzini pošilja.

13. Vlada naj posestnikom živine tudi sol razdeli.

14. To rezolucijo se podeli posl. g. Maliku s prošnjo, da jo visoki vladi in istotako tudi drugim kompetentnim mestom izroči.

Podpisali so rezolucijo izvoljeni odborniki in zastopniki 14 občin.

Potem je govorilo še nekaj kmetov in povedalo svoje želje. Tako je končalo to zanimivo zborovanje. Le naprej!

Prošnja duhovščini!

Znano je, kako grozne posledice ima letošnja suša. Ljudstvo je na robu propada in v popolnem obupanju. Od kje in kaj bi tudi upalo? Travniki so takšni, kot da bi bili na Krasu. Poznamo nekega posestnika, ki je na 10 oralov finš lucern-detelje pridelal le 2 voza. Živina strada, kmet strada, otroci stradajo... In zdaj se nam poroča že iz raznih krajev, da se pripravljajo gospodje duhovniki že na zbirco. Zlasi oo. minoritom se mudi in bi radi bogve kaj vse od vbogh kmetov dobili... Zato se obračamo na gospode duhovnike v imenu kmetov: Imejte letos usmiljenje! Ravnajte se po vzgledu Kristuvm, ki ni jemal temveč le dejal! Ne zahtevajte od kmetov to, kar ste druga leta zahtevali.

Saj Vi imate vsak mesec svojo gotovo plačo; in če se Vam zdi prav mala, toliko je že, da Vam ne bode treba stradati. Imejte usmiljenje in ne silite kmeta v obup.

Upamo, da se bodejo vsi pošteni, katoliški duhovni odzvali tej prošnji in da bodejo letos z ozirom na grozno bedo opustili berujo! Več kmetov.

Dopisi.

Cirkovce. V zadnji številki „Slov. Gospodarja“ hvalisa dopisnik na vso moč, koliko že ima hranilnica in posojilnica v Cirkovcah denarnega prometa. Ne pove da ga ima le vsled klerikalnega hujskanja. Upliva se namreč na ljudi, da tisti kateri so imeli kje drugod denar naložen, ga tam vzdignejo ter tukaj naložijo, a kateri so pri drugih posojilnicah dolžni, da tukaj vzamejo posojilo, ter ga tam plačajo; da si s tem nove stroške nakopljejo, tega v svoji zalepljenosti ne vidijo; to se pravi ljudstvu pomagati? Dalje pravi dopisnik da so zraven gosp. župnika v nadzorstvu in načelstvu sami trdni, pošteni in odkritosrčni kmetje. Najbolj trden kmet med vsemi klerikalci je brččas tisti, za katerega gosp. Melhijor zbira čike, ter mu jih z ministrantom pošlja na dom; tisti ki hodi ob uradnih urah dostikrat bosonog naravnost iz gnojne jame v uradno sobo z velikim čikom v ustih; nič ne de, saj je ja klerikalec. Za danes dovolj, a pride še več ako se ne bodete poboljšali. M. Z.

Loka pri Žusmu. Blagorodni g. urednik! Kot večletni naročnik lista „Štajerca“ Vam pišem par vrstic. Pri nas v Loki pri Žusmu smo imeli dne 26. julija žegnanje Sv. Ane, pri katerem je pel novi pevski zbor, katerega mislimo da bodo naš častiti gospod župnik kmalu odstranili. Takoj po svetem opravilu so pokazali svoje pobožno srce s tem da je postal eden pevec pretepač in ena pevka pretepalka, katerih imena danes še zamolčim. Omenim samo da ta pevec in ta mlečna pevka sta tako zjedinjena, da se celo pri tepenju pevka temu zaljubljenem pevču pomaga. Po opravilu reče ta pevec enemu fantu, naj gre z njim tje za hlev vaške gostilne. Fant nič hudega ne sluteč gre z njim. Tam za hlevom pa mu da pevec pretepač eno zausnico. Kar nato prileti pevka pretepalka in da temu fantu tudi dve zausnici. Ker je fant pametno odatopil se je tepenje za ta čas pnehalo. Ali se to spodobi, da bi taki smrkolini peli pri službi božji, ki potem nemir delajo?